

The Model Town Welfare Council, Ludhiana v. Bhupinder Pal Singh
(Narula, J.)

ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਦਰਾਜ ਨੰਬਰ 43, ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੰਦਰਾਜ ਨੰਬਰ 32, ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੋ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ, ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਬੈਕਿੰਗ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(14) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ਪ੍ਰੋਹ ਲਈ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਸਫਲ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਐੱਸ ਐੱਸ ਅੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ _

ਫੁਲ ਬੈਂਚ।

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ., ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਜੇ.ਜੇ.

ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਵੈਲਫੇਅਰ ਕੌਂਸਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਭੁਪਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1969 ਦਾ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 611

19 ਅਪ੍ਰੈਲ 1971

ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ (1949 ਦਾ III) — ਸੈਕਸ਼ਨ 2(f) ▶ F 13(3)(a)) (ii))(b)) ਅਤੇ 1 13(4) — ਸ਼ਬਦ i "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਜਿਵੇਂ ਕਿ d ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ i ਸੈਕਸ਼ਨ n (2 f), i, "ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਦੀ 0 ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 (3) (a) (ii) (ਬੀ)- ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ - ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ- ਕੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ - ਅਜਿਹਾ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ - ਕੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ - ਸੈਕਸ਼ਨ 13(4) - ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। - ਕਿਰਾਏਦਾਰ - ਕੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਲਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸੰਕੁਚਿਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਥ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਸੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ", 1949, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਐਫ)

ਵਿੱਚ "ਵਪਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ "ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ") ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਧਾਰਾ **13 (3) (ii) (ਬੀ)** ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ

ਸੰਵੇਦਨਾ ਅਤੇ ਸੰਕੁਚਿਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਦੋ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਾਰੀ ਟੇਬਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਜਨਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **2(f)** ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 'ਵਪਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਰੰਗੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਰ ਵਪਾਰ ਇੱਕ ਵਪਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਦਾ ਉਲਟਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਪਾਰ ਇੱਕ ਜੀਨਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਪਾਰਕ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ। (ਪਰਾ **31**)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **13(3) (ਏ) (ii) (ਬੀ)** ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ 'ਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। , ਪਰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(ਪਰਾ **40**)

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਬਜ਼ਾ, ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਦੁਆਰਾ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **13** ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ **(4)** ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਹ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੀ ਰਹੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਇਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਉਸਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। **T1** ਉਹ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਮਲਬਾ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ **39**)

ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ , - ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ **3 ਸਤੰਬਰ, 1970** ਦੁਆਰਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ **30 ਨਵੰਬਰ, 1970** ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਨੂੰਨ. ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ, - ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਿਤੀ. **19 ਅਪ੍ਰੈਲ 1971**

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ (II), ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ **19 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1969,**

ਸ੍ਰੀ ਏ.ਸੀ. ਰਾਮਪਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, **1949** ਦੇ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਅਰਬਨ ਰੈਂਟ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਸ਼ਨ - ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **15(5)** ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ **20** ਜੁਲਾਈ, **1968** ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਾਈ ਪੀ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਐਮ ਐਸ ਪੰਨੂ, ਵਕੀਲ।

ਐਚ.ਐਸ.ਗੁਜਰਾਲ ਅਤੇ ਮਿਸ ਭੁਪਿੰਦਰ ਗੁਜਰਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਰੈਸਪੋਂਡੈਂਟ ਲਈ।

ਆਰਡਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ, - ਇਸ ਸਿਵਲ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਵੈਲਫੇਅਰ ਕੌਂਸਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ, (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਇੱਕ ਸੋਸਾਇਟੀ ਹੈ ਜੋ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1860 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੈ। 20 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ 1958, — ਵਿਐ ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਏ-3, ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ 1.29 ਕਨਾਈਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪਲਾਟ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਦੀ ਆਪਣੀ ਲਾਗਤ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਲਾਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਲਾਟ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੇ ਸਾਲ 1962 ਵਿਚ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ 2 ਨਵੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਦਾ ਖਾਲੀ ਹਿੱਸਾ ਭੁਪਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਲਣ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਦਾ ਸਟਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਪਲਾਟ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ।

(3) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੂੰ 1 ਜੁਲਾਈ, 1967 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਪਲਾਟ ਦੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ "ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ"। ਕਿਰਾਇਆ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਦੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1971)2

(4) ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਲਾਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਖਾਲੀ ਪਲਾਟ ਰਾਖਵਾਂ ਸੀ; -ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਰਾਇਆ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਬਦਇੱਛਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਲੋੜ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ

The Model Town Welfare Council, Ludhiana v. Bhupinder Pal Singh
(Harbans Singh, C.J.)

ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(5) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ V ਹੁਕਮ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਅੱਗੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

(6) ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ (3 ਦਾ 1949) ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) (ਏ) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii), ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦੀ ਹੈ:-----

(7)) (ਏ) ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਲਈ ਕੰਟਰੋਲਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ-

(i)

(ii) ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ-

(a) ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ;

(b) ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(c) ਉਸਨੇ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ;

ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) (ਏ) ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ 'ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ

(1) 1967 PLR 83.

ਉਸਦੀ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:-

"ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ), (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ

ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ 'ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਢੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ

ਬਚਾਏਗਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਲਈ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(7) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਕੇਸ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ *ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਖਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ*, (2) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਲਈ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(8) ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ *ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (2)* ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਗੇ। ਅਹਾਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਲਈ ਅਤੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਕਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii.) (a) ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (3) (a) ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਘਰ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਮਾਰਤ - ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 13 (ਦੋ ਤਹਿਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ) 3).

: (2) ILR 1969 (I) ਪੀ.ਬੀ. ਅਤੇ ਹਰ. 274=1968 PLR 913।

(9) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੋਸਾਇਟੀ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, "ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ" ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿਤੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਫਾਈਲ ਉੱਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦੀ ਹੈ:-

"ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਲੱਬਾਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਭਾਵਾਂ, ਓਪਨ ਏਅਰ ਥੀਏਟਰਾਂ, ਰੀਡਿੰਗ ਰੂਮਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨਾ; ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ; ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵੀ ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰ; ਹੈਲਥ ਕਲੀਨਿਕ, ਚਿਲਡਰਨ ਅਤੇ ਲੇਡੀਜ਼ ਪਾਰਕ, ਬਾਥਿੰਗ ਟੈਂਕ; ਆਦਿ।"

(10) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ A-3, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਲਾਟ "ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ" ਦੇ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। 'ਸੰਗਠਿਤ' ਸ਼ਬਦ ਇੰਨਾ ਚੌੜਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਰਦਾਰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(11) 'ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ' ਨੂੰ ਰੈਟ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ "ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ"। ਧਾਰਾ 13 (3) (ਏ) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ii) (ਬੀ) ਸਿਰਫ 'ਵਪਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਪ ਧਾਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦੀ ਹੈ:-

"ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਲਈ ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। 'ਵਪਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਵਪਾਰ' ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਯਾਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(12) *Corpus Juris Secundum, Volume 12*, ਸਫ਼ਾ 762 'ਤੇ, 'ਵਪਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਇਸਦੇ ਵਿਆਪਕ, ਇਸਦੇ ਵਿਆਪਕ, ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਆਪਕ, ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਵਧੇਰੇ ਆਮ ਜਾਂ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵ੍ਰੀਪ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦ 'ਕਾਰੋਬਾਰ' ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਾਰੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਿੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਕਿੱਤਿਆਂ ਜਾਂ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਜੋ ਮਰਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਇੱਕ ਆਮ ਅਤੇ ਆਮ ਹੈ

ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਉੱਦਮਾਂ ਲਈ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਹਰ ਕਿੱਤੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ *em* ਹੈ

ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਜਾਂ ਮੁਨਾਫੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ

The Model Town Welfare Council, Ludhiana v. Bhupinder Pal Singh
(Harbans Singh, C.J.)

ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਸ਼ਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ 'ਵਪਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੈ,

(13) ਅਸਲੀਅਤ, ਕਿ 'ਵਪਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਵਪਾਰ' ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਵਪਾਰ' ਸ਼ਬਦ 'ਵਪਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 'ਕਾਰੋਬਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾਈ ਰੈਂਟ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਭਲਾਈ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਂ ਖਰਾਬੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਵਪਾਰਕ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਨਾਫੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਕੁਝ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

(14) ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਨੁਕਤਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਧਨ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਵਿੱਚ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(15) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਲਿਖ ਰੋਗੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਵਿਵਾਦਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

(16) ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਕੋਲ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕਿ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖਾਲੀ ਪਲਾਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ, ਜੇਕਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਚਾਹੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਲਾਟ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਸੋਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਕਲੱਬ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਜੱਜ ਘਰ ਅਤੇ ਕਲੱਬ ਹਾਊਸ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ,

ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਪਲਾਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਲਿਖ ਏਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਖਾਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੋਸਾਇਟੀ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਲਾਟ 'ਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(17) 5 ਕੇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ, 2 ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਆਖਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਨਿਪਾਲੀ ਕਮੇਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧੀਵਤ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਮਿਤੀ 19 ਅਕਤੂਬਰ, 1970 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਹਾਲ, ਇੱਕ ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਟੈਚ ਵਰਾਂਡੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੀ। ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਸ਼ਨਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੈਟਰੀਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਚਨ ਕਿ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ, ਕਿ ਇਹ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਖਾਲੀ ਪਲਾਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(18) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਨੰਗੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜੋ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਡੀ' d ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਜੋ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਸਹੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ।

(19) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਫੁਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:-

“ਕੀ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (3) (ਏ) (ii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ?”

30 ਨਵੰਬਰ 1970 ਈ.

(20) ਪੀਸੀ ਜੈਨ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

The Model Town Welfare Council, Ludhiana v. Bhupinder Pal Singh
(Narula, J.)

ਨਿਰਣਾ

ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.— (21) ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਅਰਬਨ ਰੈਂਟ ਰਿਜ਼ਟ੍ਰਿਕਸ਼ਨ ਐਕਟ (1949 ਦੇ III) ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ 30 ਨਵੰਬਰ, 1970 ਨੂੰ ਮਾਈ ਲਾਰਡ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਪੀ.ਸੀ. ਜੈਨ, ਜੇ. ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ—

- (i) ਕੀ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (f) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(31(a) (ii) ਦੀ ਧਾਰਾ (b) ਵਿੱਚ "ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ;
- (ii) ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (3) (a) (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਲਈ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਜਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ; ਅਤੇ
- (iii) ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਢਾਂਚੇ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ, ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼। ਐਕਟ ਦਾ 13 ਧਾਰਾ 13(3) (ਏ) (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।

(22) ਸਬੰਧਤ ਤੱਥ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ

ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੈ, ਸੋਸਾਇਟੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੋਸਾਇਟੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵਪਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਮੈਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 'ਸਮਾਜ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਵਾਂਗਾ)। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਰਬੈਟੀਮ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਲਿਬਰਾ ਰਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪਲਾਟ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਖਾਸ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਪਲਾਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (f) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਜੋ ਬਾਲਣ, ਕੋਲੇ ਆਦਿ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ। ਇੱਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ। ਇਹ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਈ.ਪੀ. ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ

13 (3) (ਦੇ) (ii) ਅਤੇ 13 (3) (ਬੀ) ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ (i) ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, (ii) ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ, (iii) ਸੁਸਾਇਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, (iv) ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ (v) ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ (ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੌਰਾਨ) ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਮਾਰਤ 'ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ' ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਥਿਤ ਲੋੜ ਨੂੰ "ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ" ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਆਈਟਮਾਂ (iii) ਤੋਂ (v) ਤੱਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮਿਸਟਰ ਗੁਜਰਾਲ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ-

- (i) ਸੈਕਸ਼ਨ 2(f) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 13(3)(a) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ii) (ਬੀ) ਐਕਟ ਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(f) ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਵਪਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਅਤੇ ਰੋਮੇਲੇਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;
- (ii) ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ "ਵਪਾਰ" ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਹੈ! ਦਾ ਇੱਕ ਕੋਰਸ

The Model Town Welfare Council, Ludhiana v. Bhupinder Pal Singh
(Narula, J.)

ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੌਦੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਉੱਦਮ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ 'ਕਾਰੋਬਾਰ' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(iii) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (3) (ਏ) (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਂ ਹੀ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਵਰਤਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਢਾਂਚਾ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਖਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (2)।

(23) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2) (ਸੁਪਰਾ) (ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ, ਜੇ., ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਹਿਮਤ ਸਨ), ਕਿ ਇਹ ਹਵਾਲਾ 'ਫੁੱਲ ਬੈਚ' ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਸਹੀ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਵਾਂਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(24) ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਟੈਟ ਟੂਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਸੰਕੁਚਿਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੇ ਅਈਅਰਜ਼ ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨ ਦੇ ਪੰਨਾ 164 'ਤੇ। ਇੰਡੀਆ (1940 ਐਡੀਸ਼ਨ), ਸ਼ਬਦ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵੱਡੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ "ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਜੋ ਕਿ ਇਕ-ਬੀ ਸਮਾਂ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਵਜੋਂ ਵਿਅਸਤ ਜਾਂ ਵਿਅਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਕਿੱਤਾ; ਰੁਜ਼ਗਾਰ; asf ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ; ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ।" ਇਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਸ਼ਬਦ 'ਕਾਰੋਬਾਰ' ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ? ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਰਥ ਲਈ ਰਿੰਗ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਓ, ਇਹ ਪੰਨਾ 165 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਵਪਾਰ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਇਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਦੇਖਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਈ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

(25) ਸਟ੍ਰੈਂਡਜ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ, ਵਾਲੀਅਮ I ਦੇ ਪੰਨਾ 364 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, "ਵਪਾਰ" ਸ਼ਬਦ "ਵਪਾਰ" ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਵਪਾਰ ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਟਰੈਂਡ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਆਪਸੀ ਲਾਭ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਉਧਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਪੰਨਾ 365 'ਤੇ) ਕਿ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਮਿਥ ਬਨਾਮ ਐਂਡਰਸਨ, (3) ਵਿੱਚ ਜੇਸ਼ੇਲ, ਐੱਮ.ਆਰ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਲਾਭ ਦਾ, ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਟ੍ਰੈਂਡ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੇ ਇਕਰਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ 'ਵਪਾਰਕ' ਅਪਰਾਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਰਥਿਕ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰੇ। ਅਜਿਹੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਵਪਾਰ' 'ਵਪਾਰ' ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ; ਅਤੇ 'ਵਪਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਖਤੀ ਨਾਲ 'ਵਪਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ-ਵੱਡੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਪ੍ਰਤੀ ਪੀਅਰਸਨ, ਜੇ., ਰੋਲਸ v. ਮਿਲਰ, (4)।” /

(26) ਆਰਓਵੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਮਿਲਰ (5) ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮਕਾਨ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ "ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਘਰ", ਇੱਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੰਸਥਾ ਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਆਡੀ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਫੁੱਟਪਾਥ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੋਵ ਨੈੱਟ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਨਾ ਹੀ ਓਵਰਸੈੱਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। " ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਲਈ ਇਨਕਾਰਪੋਰੇਟਿਡ ਕਾਉਂਸਿਲ ਆਫ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ " (6), ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਆਮਦਨੀ ਸਿਰਫ ਤਰੱਕੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਮੁਫਤ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ; ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਡਿਵੀਡੈਂਡ, ਬੋਨਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਂਡ ਇਨਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।, 1885 ਅਤੇ ਸੀ,

- (3) 15 ਚ. ਡੀ. 258.
- (4) 53 ਐਲ.ਜੇ.ਚ. 101.
- (5) 27 (1884) ਚੈ. ਡੀ. 71.
- (6) 1889 (22) QBD 279.

ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(27) ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਬੰਸੀਫ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਵਿੱਚ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੋਵਿੰਦਰਾਜੂ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ (7) ਅਤੇ ਹਿਲਟਨ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਆਰਜੇ ਵਿਲੀ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਸੈਕਟਰੀ, ਆਫ ਸਟੇਟ (8) ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਵਿੱਚ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਦਰਾਸ ਕੇਸ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ

The Model Town Welfare Council, Ludhiana v. Bhupinder Pal Singh
(Narula, J.)

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੁਣ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਲਾਦੂਲਾਲ ਜੈਨ (9), ਰਘੁਬਰ ਦਿਆਲ, ਜੇ. ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ "ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। "ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਵਰਗੀ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸ-ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੋ ਹੋਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜੋ ਇਸਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੋਲਵੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ ਜੋ "ਵਪਾਰ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੋਲਵੇ ਨੂੰ ਕੋਠ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲਾਭ ਤੱਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫੇ ਲਈ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੁਓਰੇਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਚੰਦਰ ਬਿਸਵਾਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (10) ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ ਉਦੋਂ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਪਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਡਾ। s;

(71) ਏ ਆਈਆਰ 1927 ਮੈਡ. 689

(8) ਏ.ਆਈ.ਆਰ.ਆਈ. 1930 ਲਾਹ. 818

(9) **AI R. 1963 SC 1681.**

(10) ਏਆਈਆਰ 1956 ਅਸਾਮ 85.

ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਹੈ। ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(28) ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਟੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਨਾਮ M/S. 4 ਐਚ. ਅਬਦੁਲ ਬਾਖੀ ਐਨ ਬੁਦਰਜ਼ (11), ਸ਼ਾਹ, ਜੇ. ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਭਾਵੇਂ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਯਾਤ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਿੱਤੇ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਖੇਡ ਜਾਂ ਅਨੰਦ ਲਈ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਨਿਰੀਖਣ ਸ਼ਬਦ "ਵਪਾਰ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। "ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ।

(29) In'In' "Reil Williams'.1 Will1.Trusts, Chartered Bank of India, Australia and China and other v. Williams and others" (12) ਚੈਸਰੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਕਮਾਈ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ "ਮੇਰੇ ਕਹੇ ਗਏ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਲਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ।" ਪੁੱਤਰ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੋਕਟੀਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਵਸੀਅਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾ ਕਰਨ

ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ, ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦਿਆ। ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਡਾਕਟਰੀ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰੀ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ, * ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ (ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਜਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) - ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਤ ਹੋਣਾ। ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ, ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਵਸੀਅਤ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

(30) ਮੈਂ ਹੁਣ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ 5 ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਏ

(11) **ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 531.**

(12) **1953 (1) ਸਾਰੇ. ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 536.**

ਮਦਰਾਸ ਬਿਲਡਿੰਗ (ਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਰੈਂਟ ਕੰਟਰੋਲ) ਐਕਟ, 1946 ਦੀ ਧਾਰਾ 7(3)(a)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਉਹ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨੇੜ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿੰਟ ਦੇ ਬਲਾਕ ਅਤੇ ਟੀਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸੀ। ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ ਨੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਫੈਕਟਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਮਦਰਾਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, *ਪੀ ਕੇ ਕੇਸਾਯਨ ਨਾਇਰ ਬਨਾਮ ਸੀ ਕੇ ਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ (13)* ਵਿੱਚ ਜੇ. ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ:-

"ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਆਟੋ ਮੋਬਾਈਲ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਛੇ ਜਾਂ ਸੱਤ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਉਭਰਨ ਵਰਗੇ ਕਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨੰਬਰ 230 ਤਿਰੂਵੇਟਿਯੂਰ ਹਾਈ ਰੋਡ, ਟੌਂਡਿਆਰਪੇਟ 'ਤੇ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਕਾਲੀਕਟ ਤੋਂ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਮਦਰਾਸ ਨੂੰ ਫੈਕਟਰੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੱਖਿਆ ਕਿ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੋਈ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ; ਉਹ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਵਜੋਂ ਵਿਅਸਤ ਜਾਂ ਵਿਅਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਵਪਾਰਕ ਕਾਰੋਬਾਰ; ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਕਿੱਤਾ; ਰੁਜ਼ਗਾਰ *ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਚੌਪੜਾ ਬਨਾਮ ਸੇਵਾ ਸਦਨ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਫਾਉਂਟੀ* ਵਿੱਚ। (14), ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਜੇ' (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ); ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਮੁਨਾਫੇ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਗੈਰ-ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੀ. ਵੈਰਮਣੀ ਅੰਮਲ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਐਨ.ਕੇ. ਆਰ.ਐਮ. ਕੰਨੱਪਾ (15), ਕੈਲਾਸਮ, ਜੇ. ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਚੈਰਿਟੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ (ਬਨੇਰਪੰਡਾਲ) ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਧਾਰਾ 10(3)(ਏ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। iii) ਮਦਰਾਸ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ (ਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲ)

(13) **ਏਆਈਆਰ 1954 ਸੇਡ. 892**

The Model Town Welfare Council, Ludhiana v. Bhupinder Pal Singh
(Narula, J.)

(14) **ILR 1967 (II) Pb. & Hr. 645**
(15) **1970 (II) MLJ 689.**

ਐਕਟ (1960 ਦਾ XVIII)। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਗਤੀਵਿਧੀ ਉਸਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਾਧਾਰਨ ਅਰਥ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ। ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਵਧੀਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਦਿ (16) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ -> ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੈਂਟ. ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਪਿਆ ਉਹ " ਸਮਾਜ ਦਾ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਕਾਰੋਬਾਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ ਜੋ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਕਟ (1964 ਦਾ 7) ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਅਤੇ 61 ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਜ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਅੰਧ-ਏ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 62 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜਿੱਠਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 61 ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਵਪਾਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਅਸਲ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਣਜ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਡਾਰਟ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲਾ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(31) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 1 ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ : -

- (1) ਇਹ ਕਿ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਲਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸੰਕੁਚਿਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (2) ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਸੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਯੂਰਿਸਟਿਕ ਕਲਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਮੀਕਰਨ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(f) ਵਿੱਚ "ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 13(3)(a) (ii) (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਸੰਕੁਚਿਤ ਅਰਥ ਵਿੱਚ.

(16) ਏਆਈਆਰ 1970 ਐਸਸੀ 245.

The Model Town Welfare Council, Ludhiana v. Bhupinder Pal Singh
(Narula, J.)

- (3) ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(f) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 13(3)(a I)(ii) ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਜਨਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਜਨਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- (4) ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਕਾਰੋਬਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਘੇਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(f) ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 'ਵਪਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਰੰਗੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਹਰ ਵਪਾਰ ਇੱਕ ਵਪਾਰ ਹੋਵੇਗਾ; ਇਸ ਦਾ ਉਲਟਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਪਾਰ ਇੱਕ ਜੀਨਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਗੈਰ- ਵਪਾਰਕ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ।

(32) ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਹਿਲੂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? . ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਾਲ ਹੈ. ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲਜ਼ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸਮੇਤ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ। ਸੁਸਾਇਟੀ.

(33) ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਮੁਢਲੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਬਾਰੇ ਬੇਦਖਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਪੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਕੋਰਸ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਬੇਦਖਲੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? 1967, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ: ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਈ ਸੱਚਮੁੱਚ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਇੰਨੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ

ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਫੀਲਡ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਮਕਸਦ ਦੀ ਦਲੀਲ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ 17 ਅਗਸਤ, 1967 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਿੱਟ ਦਸ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਾ ਲੈਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿ *ਮਿਉਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਅਬੋਹਰ ਬਨਾਮ ਦੌਲਤ ਰਾਮ (17) ਅਬੋਹਰ* ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ 8 ਜੁਲਾਈ, 1968 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ (ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਲਈ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 4 ਨਵੰਬਰ, 1966 ਨੂੰ *ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1)* ਵਿੱਚ 1967 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 6 ਨਿਯਮ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 1967 ਦੇ ਇੱਕ ਲਾਅ ਜਰਨਲ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (1970 ਦਾ ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ 5171) ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇਸ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਿੰਟਿਡ ਕਾਪੀ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਵਿਦਵਤਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਖਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਸੋ ਸਿਟੀ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਬਿਨੈ- ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਿੰਟਿਡ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ (ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਜੈਨ, ਜੇ.) ਨੇ 14 ਸਤੰਬਰ, 1970 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਸਾਰੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਕਾਟਮਸੇਲ (ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ) ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਖੰਡਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਾਸੇ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਦੱਸਣ।

(17) ILR, 1959 (XII) 1131.

The Model Town Welfare Council, Ludhiana v. Bhupinder Pal Singh
(Narula, J.)

ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਫ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਕੋਲ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਦੇ ਇਸ ਤਕਨੀਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ।

(34) ਇਹ ਇਹ ਹੈ! ਸਟੈਕਸਟ ਮੋਹਟੋ *the dthrdnmain* ਪੁਆਇੰਟ 2 ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ $\wedge b \mid y$ Mr.rGu ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ 7 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਨੂੰ, ਗਰੇਵਰ, ਜੇ., (ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ) ਨੇ *ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਤੋਖ ਸਿੰਘ* (18) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ii) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) (ਏ) ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜੇ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੀ। ਗਰੇਵਰ, ਜੇ., ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੜੇ ਗਏ: -

“ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਜਿਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਨ। ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) (ਏ) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (iii) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) (ਏ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਸਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਆਪਣੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ

(18) 1960 ਦੇ ਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 165 ਨੇ 7 ਅਪ੍ਰੈਲ 1961 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, AW 9, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਕ ਤਬੇਲਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਤਬੇਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਰਾਜ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸ਼ੀਅਨ ਸੀ। ਰਾਜ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੁਦ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸ਼ੀਅਨ ਵਜੋਂ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਤਾਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਦੁਕਾਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸ਼ੀਅਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਿਸਮ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਉਣਾ ਪਏਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜੇਕਰ ਤਬੇਲੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ ਕਿ ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।) (a) ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੋਈ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉੱਥੇ ਆਪਣੇ ਕਿੱਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ 3(ਬੇ) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (iii) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵੋਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਦੁਕਾਨੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ, (2) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ, (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੈਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

(35) ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਅਸਲ ਲੋੜ ਦਾ ਸਵਾਲ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(36) ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਖੋਸਲਾ, ਏ.ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਦੁਲਟ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ।

The Model Town Welfare Council, Ludhiana v. Bhupinder Pal Singh
(Narula, J.)

ਅਬੋਹਰ ਬਨਾਮ ਦੌਲਤ ਰਾਮ ਵਾਸੀ ਅਬੋਹਰ, (17)। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 13(3)(a)(ii)(a) ਵਿੱਚ "ਵਰਤੋਂ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕੋਈ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਟਾਊਨ ਹਾਲ ਜਾਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਪਾਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ। ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ, ਜੋ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 13(3)(a)(ii)(a) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ "ਵਰਤੋਂ" ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਹੈ) ਕਿ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(3)(a)(i) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (a) ਵਿੱਚ "ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ" ਸ਼ਬਦ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਵੀ ਉਪਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਏ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਭਾਵ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ। ਇਹ (ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਟਾਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ ਨੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਿਊਂਸਪਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਕਮੇਟੀ, ਅਬੋਹਰ ਬਨਾਮ ਦੌਲਤ ਰਾਮ ਵਾਸੀ ਅਬੋਹਰ, (17) (ਸੁਪਰਾ)। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣਾ। ਅਤੇ ਉਸ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਤਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਅਪੀਲ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਐਫ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ. ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀ. ਧਨੰ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਖਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2). ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਤਿੰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਸ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਵਰਤੇਗਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਜਿੱਥੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਸੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋ ਕੇ ਉੱਥੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ "ਆਪਣੇ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਲਈ" ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦੁਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪਲਾਟ 'ਤੇ "ਬੰਗਲੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਯੋਜਨਾ" ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਅਬੋਹਰ ਬਨਾਮ ਦੌਲਤ ਰਾਮ ਅਬੋਹਰ, (17) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਤਿੰਨਾਂ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ? ਮਾਲਕ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਸ ਨਿਰਣੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ (ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ. ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸਨ) ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ।

The Model Town Welfare Council, Ludhiana v. Bhupinder Pal Singh
(Narula, J.)

ਕਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, (18) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੁਣ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ: -

“ਕਾਨੂੰਨ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ”. ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(3)(a)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹੀ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੈ। ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਭਾਵ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(37) ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(38) ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਵਾਦਤ ਪਲਾਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਦੁਆਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਉਸਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(39) ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (3) (ਏ) (ii) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦ 'ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ' ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਤੇ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬੇਦਖਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਨੂੰ

ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ.) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਧਾਰਾ 13(3)(a)(ii) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਮਾਰਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਸੀ। ਲੀਜ਼ 'ਤੇ. ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਰਥਯੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਖੁਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ - ^ ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਲਗਾਉਣਾ. ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿੱਤੇ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਕੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦਾ ਲਾਭ ਤਾਂ ਹੀ ਲਓ ਜੇਕਰ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਨੰ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 13(4) ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਗੋਦੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਨੰ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੋਲਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ? ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਇਮਾਰਤ ਸਮੇਤ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਦੁਆਰਾ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਇਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰਹੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਇਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਉਸਾਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਜੇਕਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਮਲਬਾ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਨੰ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗਾ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 13(3)(a)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-

The Model Town Welfare Council, Ludhiana v. Bhupinder Pal Singh
(Narula, J.)

ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਧਾਰਾ 13 (3) (ਏ) (ii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੈਰ-ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਚਲਾਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਕੁਝ ਸੌ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

(40) ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੈਂ ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 13(3)(a) ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਇਹ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਊਵਮੈਂਟ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਮਾਰਤੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਕੀਮ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ

(>i) 4

I. L. R. Punjab and Haryana

(1871)2

ਧਾਰਾ 13(3)(a) ਦੀ ਧਾਰਾ (ii) ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ। ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਆਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਜ਼ਿੱਠਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਧਾਰਾ (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ, ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵਰਗੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ: -

(a) ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ, ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ 'ਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ

ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰੋਬਾਰ; ਅਤੇ

(b) ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ 'ਤੇ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(41) ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ • ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਡੀਵੀਵੀ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 13(3) (a)(ii) ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਾਂਗਾ ਅਤੇ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ 15 ਜੁਲਾਈ, 1971 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

HARBANS SINGH , CJ— ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

PC JAIN , J.—ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

2240 TLR ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰੈਸ * Cdh,

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

I. L. R. Punjab and Haryana

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ
(1871)2